

наук. практ. конф. – Х. : НДІ держ. буд-ва та місцевого самоврядування, 2010. – С. 99–101.

3. Ермолаев В. Г. Международное частное право. Курс лекций / В. Г. Ермолаев, О. В. Сиваков. – М. : Былина, 1998. – 113 с.

4. Ногальский Б., Вроновский А., Войцех М. Правовое регулирование деятельности финансово-промышленных групп в некоторых странах ЕС // Проблемы теории и практики управления. – 1999. – № 5. – 42 с.

5. Шуралева С. Б. К вопросу о некоторых аспектах правового регулирования транснациональных корпораций / С. Б. Шуралева // Вестник Южно-Уральского государственного университета. Серия: Право. – 2010. – Вип. 5. – 181 с.

6. Лысенко Д. Л. Проблема правового статуса транснациональных корпораций: международно-правовые аспекты: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.10 / Дмитрий Леонидович Лысенко. – М., 2003. – 188 с.

7. Международное частное право: учеб. пособие / под ред. Г. К. Дмитриевой. – М., 1993. – 83 с.

8. Локайчук О. В. Проблемы правового регулирования деятельности транснациональных корпораций / О. В. Локайчук // Сибирский юридический вестник. – 2001. – № 2.

9. Любченко П. М. Сутність і межі державного суверенітету/ П. М. Любченко // Декларація про державний суверенітет України – передумова її незалежності та демократичного розвитку : матеріали міжнар.-наук. практ. конф. – Х. : НДІ держ. буд-ва та місцевого самоврядування, 2010. – С. 7–9.

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого І. В. Яковюк

С. С. Жеребюк¹

ВПЛИВ МІЖНАРОДНИХ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ НА СВІТОВУ ПРАВОТВОРЧІСТЬ

Сьогодні ми можемо спостерігати безліч глобальних проблем, такі як політичні, економічні, соціальні, з якими держави самостійно не в змозі справитись без широкої участі своїх народів. Проте усвідомлен-

¹ Студентка 5 курсу господарсько-правового факультету Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ня цього почалось в катастрофічно пізній період їхнього розвитку. Постає питання в пошуку нових механізмів для координації своїх зусиль для вирішення усіх проблем. Одним з реальних та дієвих інструментів являється визнання ролі неурядових міжнародних організацій.

Необхідно зазначити, що ж собою являють міжнародні неурядові організації (МНУО). Але без поняття світового громадянського співтовариства, ми не зможемо розглянути визначення МНУО, так як це два взаємопов'язаних елемента. А тому, світове громадянське співтовариство – це децентралізована система самостійних і незалежних від будь якої держави неурядових інститутів і відносин, які покликані забезпечити умови для самореалізації на міжнародному рівні потреб, інтересів, цілей і прагнень громадянських суспільств, також окремих індивідів та їх колективів і всього світового співтовариства в цілому [1, с. 8].

Тепер можна розглянути поняття міжнародних неурядових організацій.

МНУО – це основний інститут світового громадянського співтовариства, який об'єднує на постійній основі суб'єктів внутрідержавного права декількох країн, володіє правореалізуючою міжнародною правосуб'єктністю в межах, передбачених правоутворюючими суб'єктами міжнародного права, не ставить своєю метою одержання прибутку і діє у відповідності з основними принципами і нормами міжнародного права [2, с. 68].

Проблеми функціонування та діяльності неурядових організацій, їх вплив на світовий процес та правотворчість висвітлено у працях багатьох українських та зарубіжних вчених таких як: І. Берлін, В. Василенко, М. Драгоманов, А. Карась, С. Кравченко, Б. Кістяківський, М. Кризан, Т. Розова, Г. Сковорода, Ж. Руссо, П. Юркевич, Т. Алексеева, В. Буткевич, О. Бурлак, В. Головенько, Н. Гусак, О. Зайцева, А. Колядін, Н. Крилов, В. Маркушина, А. Мацко, Г. Морозова, Т. Нешатаєва, С. Подшибякін, В. Поліщук, О. Тарасов, А. Ходорчук та інші.

На сьогоднішній день нараховується понад 48 тисяч неурядових організацій, які відіграють не менш важливу роль, ніж державні чи міждержавні інституції. Неурядові структури впливають на світовий процес як в глобальному, так і в регіональному вимірах; репрезентують широкі суспільні інтереси, що виходять за межі окремих держав; здійснюють безпосередній тиск на уряди; контролюють виконання міжнародних угод;

забезпечують аналіз та експертну оцінку політичних проблем; сприяють ефективності та оптимізації міжнародного співробітництва.

Неурядові міжнародні організації активно і ефективно діють у різних галузях. Значний вплив на сучасні міжнародні процеси здійснюють такі неурядові організації, як «Всесвітня федерація професійних спілок», «Міжнародна федерація з прав людини», «Міжнародна амністія», «Всесвітня організація боротьби проти тортур», «Freedom House», «Human Rights watch», «Всесвітня рада миру», «Товариство Червоного Хреста і півмісяця», «Репортери без кордонів», «Римський клуб», «Християнська мирна конференція», Екуменічна Рада Церков; «Всесвітня федерація демократичної молоді»; неурядова організація у галузі спорту ФІФА. Активно діють екологічні неурядові організації «Грінпіс», «Всесвітній фонд дикої природи». У сфері захисту та представлення інтересів і прав жінок найвпливовіші на загальнонаціональному та міжнародному рівнях – всеукраїнські та міжнародні організації: «Жіноча Громада», Союз Українок, Міжнародний жіночий правозахисний центр «Ла Страда – Україна» тощо. І це ще далеко не повний перелік таких організацій. Тобто, це дає нам можливість усвідомити масштабність їхньої діяльності та ефективного впливу на регулювання міжнародних відносин та захисту інтересів усього суспільства.

Також міжнародні неурядові організації вважаються найважливішим носієм світової громадської думки та інституалізованим суб'єктом світового громадянського співтовариства. Світова громадська думка впливає на учасників міжнародних відносин з метою виконання вже існуючих правил поведінки і створення на їх основі нових міжнародних норм. Це проявляється на різних етапах механізму міжнародно-правового регулювання [1, с. 8].

Спираючись на це, можемо побачити вагому роль МНУО у процесі правоутворення та правореалізації.

Роль МНУО в процесі правоутворення:

- 1) Встановлення прогалин в діючому міжнародному праві;
- 2) Розроблення проектів резолюцій та конвенцій;
- 3) Внесення проектів у відповідні органи держав та міжнародних урядових організацій (МУО) та вимога їх детально розгляду;
- 4) Створення за допомогою світової громадської думки морально-політичної і, по можливості, матеріальних умов для підписання та ратифікації міжнародних договорів.

5) Доктринальне тлумачення норм міжнародного права відповідно до ст. 38 Статуту Міжнародного Суду ООН [1, с. 9].

До основних завдань МНУО у процесі правореалізації належать:

1) Громадський контроль за виконанням державами своїх зобов'язань.
2) Інформування світового співтовариства, в першу чергу ООН, про факти порушення подібних зобов'язань.

3) Розроблення і внесення пропозицій у відповідні органи держав і МУО по подоланню кризових ситуацій.

4) Утворення за допомогою світової громадської думки морально-політичних і, по можливості, матеріальних умов для найшвидшого припинення міжнародно-правових порушень [1, с. 9].

Безумовно це також проявляється у взаємовідносинах та взаємодії між неурядовими міжнародними організаціями й міждержавними (міжурядовими) інституціями. Це ґрунтується на визнанні консультативного статусу неурядових організацій та наданні їм ролі спостерігачів. Співпраця бере початок ще від існування Ліги Націй. Одержання консультативного статусу залежить від міжнародного авторитету неурядової організації, заінтересованості у співробітництві з нею. Консультативний статус дає можливість направляти спостерігачів на засідання міждержавних інституцій, брати участь в обговоренні питань, виступати із заявами, пропонувати питання до порядку денного, впливати на процес прийняття постанов міжурядовими організаціями, висловлюючи свою позицію щодо певних проблем; проводити спільні заходи. Майже усі неурядові організації намагаються отримати консультативний статус при відповідних міждержавних організаціях. Отримання такого статусу не тільки означає визнання діяльності конкретної організації, але і в той самий час відображає зростання міжнародного авторитету і впливу міжнародних неурядових організацій на розвиток сучасних міжнародних відносин [3, с. 90]. Крім того, співробітництво неурядових організацій з міждержавними здійснюється за такими основними напрямками: надання інформації про свою діяльність і розповсюдження інформації, одержаної від міждержавних організацій; надання консультацій з питань, що входять до їх компетенції, іншим організаціям, суспільним групам та окремим особам; участь у правотворчому процесі, розробка проектів міжнародних угод; спостереження за дотриманням норм міжнародного права, особливо у сфері прав людини і у справі охорони довкілля; утворення слідчих комісій для

розслідування міжнародних злочинів. Крім того, міжурядові організації доволі часто залучають кваліфікованих експертів із неурядових організацій з метою збору інформації, з'ясування позицій, що дає змогу спиратись на думку громадськості під час прийняття рішень [4, с. 341].

Також слід зазначити, що пріоритетними формами діяльності міжнародних неурядових організацій є: прийняття постанов; участь у розробленні резолюцій; організація заходів (конгресів, конференцій, симпозіумів для обговорення актуальних проблем); проведення дослідної роботи; участь у заходах, що їх організують міжурядові організації; видання інформаційних матеріалів; організація навчання.

Як бачимо, МНУО відіграють важливу роль у механізмі міжнародно-правового регулювання. Цей процес є прямим наслідком інтеграційних явищ у світі, гуманізації та демократизації міжнародних відносин. Спостерігається значне збільшення їх впливу на світову правотворчіть і міжнародний процес. Можемо сказати, що неурядові міжнародні організації є активними інституціалізованими суб'єктами міжнародних відносин, репрезентують широкі суспільні інтереси, які виходять за межі окремих держав.

Література:

1. Тарасов О. В. Міжнародні неурядові організації в системі світового громадянського співтовариства : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 / О. В. Тарасов. – К. : [б. в.], 1995. – 19 с.
2. Тарасов О. В. Международные неправительственные организации и международное право / Отв.ред. Евинтов В. И. – Харьков: 1999. – 192 с.
3. Ільницька У. В. Особливості міжнародно-правової суб'єктності неурядових організацій / У. В. Ільницька // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. – 2012. – Вип. 24. – С. 84-91.
4. Міжнародні організації: навч. посіб. / за ред. Ю. Г. Козака, В. В. Ковалевського, З. Кутайні. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 440 с.

Науковий керівник: доктор юридичних наук, доцент кафедри міжнародного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого О. В. Тарасов